

Naročnina: Za tuzemstvo z dostavo mesečno Din 5, četrtletno Din 15, polletno Din 30, celoletno Din 60; za inozemstvo Din 60 in poština posebej — Oglasi po ceniku.

SOCIALIST

Izhaja vsak petek popoldne.
Nefrankirana in nepodpisana pisma se ne sprejemajo.
Sedež uredništva in uprave Ljubljana, Vidovdanska cesta št. 2, pritličje.

Glasilo Socialistične Stranke Jugoslavije

Štev. 28a.

Ljubljana, dne 15. julija 1924.

II. leto.

„Komunistična zarota“ v Ljubljani.

Ob mladem grobu.

V nedeljo ponoči je prišlo v Ljubljano do spopada med skupino delavcev iz Šiške in skupino Orjunašev. V tem spopadu je padel, zadet od strela, naš mladi sodrug Alojzij Zdravac. O spopadu samemu poročamo spodaj.

Na ljubljanskem pokopališču bo nov svež grob, ki bo glasen protest proti vsem tistim, ki oznanjajo in izvršujejo nasilje.

Vemo: Kri, ki je med nami, je razpalila strasti, da gredo preko bregov in na pota, ki niso odmerjena z razumom. Pomislite pa vključ temu: Da je mlada kri dragocena in da se ne izliva na trd kamen, ko čaša vina.

Ko kipe srca najhujše, premerite s hladnim pogledom krmarja smer in nebeško stran!

Delanski stan.

»Jutro« in »Slovenski Narod« sta prinesla o žalostnem dogodku fantastična poročila. Tudi »Slovenec« se to pot ne odlikuje po oni resnicoljubnosti, ki ki mu je tako lepo pristojala, kadar mu je šlo to v njegov političen račun.

Poleg neresničnega poročanja je zakrivil »Slovenec« še hijensko grd napad na mrtvega s. Zdravca, ki se ne more več braniti.

V soboto ob 12. uri so začeli izpraznjevati po Ljubljani gostilne in kavarne. V tem času se je vračal iz gostilne sourednik ljubljanskega radikalnega »Narodnega dnevnika« gospod Vladimir Svetek, — o katerem bo menda vsak, kdor ga pozna, prepričan, da je zašel v komunistično zaroto, ko Pilat v kredo. Ko gre tako po Selenburgovi ulici, glasno se jezeč, da mora že domov, je srečal par Orjunašev, ki mu niso bili po godu in se je zagnal med nje. Tako je prišlo do prvega prizora komunistične zarote. Policija z Orjunaši je Svetka — ki ni s tajnikom naših strokovnih organizacij Francem Svetkom v nobeni zvezi — aretirala in gnala na policijo. Ta prizor je zvalil občinstvo od vseh strani. Med tem občinstvom so bili Orjunaši in Neorjunaši.

O mrtvem Zdravcu izpoveduje priča Sotler, da se je sešel z njim slučajno v Zvezdi in da sta šla skupaj domov.

V posledici s temi dogodki je prišlo do prerekanja in suvanja in šele potem do strelav.

»Jutro« in »Narod« poročata, da je ustrelil Zdravca delavec. Mi nočemo tozadevno predno ne bo uradna preiskava zaključena nič trditi. Opozarjamo pa, da so Fakina tudi komunisti ustrelili, da si je Juvan tudi sam roko zmečkal, da so v Slovenski Bistrici napadeni sami nase streljali... Tudi to

so se naši Orjunaši od italijanskih fašistov dobro naučili...

A Orjunaši naj bodo prepričani, da bo opravič čas svoje, da pride resnica na dan in da so krogi okrog njihovih laži dan na dan ožji. Mi ne bomo prej mirovali, dokler ne dobi pogažena pravica zaščitenja in dokler ne pridejo morilci pred roko pravice.

Dejstvo je, da pri mrtvem Zdravcu niso našli orožja in nobenega znaka kakšne udeležbe pri zaroti.

Kdor te dogodke v njih zvezi premotri, mora priti do popolnega uverjenja, da ne gre tu za nobeno zaroto. — Zarote se ob tej uri in ob takih okoliščinah ne delajo. Tudi jih ne začneja gospod Vladimir Svetek.

Cel žalosten dogodek je posledica kinematografske vzgoje in pisanja pokvarjenega časopisja.

Med to časopisje mi ne spadamo. Tudi naše Udruženje delavskih rediteljev, o katerem prinaša zgoraj omenjena šundžurnalistika senzacionalna poročila, svojega članstva ni tako vzgajala.

V Ljubljani smo razstavili fotografije našega zleta v Mostec. Ljubljanci jih bodo gledali in se bodo čudom čudili, kako ljudje hočejo pomoriti vso ljubljansko inteligenco.

Komunističnih organizacij ne poznamo. Povemo pa: Kdor je v stanu zapisati brez kritike o Udruženju delavskih rediteljev to, kar je napisal, kdor je v stanu poročati, da je bil tajnik strokovnih organizacij Franc Svetek aretiran in da je vodil zaroto, čeprav je šel v kavarno iz Slovenskega Naroda izvedel, da je zaprt, ta je zmožen vsakega sumničenja, vsake krivice.

S kom imamo opraviti? Ali s Filipelli, ali s Sherlockholmi?

Dve poti.

Dve poti ste in ena izmed teh ni naša.

Kdor ščuva v stavko, čeprav ve, da pomeni gotov poraz, ta ne gre naše poti. Kdor kliče pod orožje, čeprav ve, da stoji proti nam silna oborožena premoč, ta ne gre naše poti.

Mi se bomo branili, kjer bo ogroženo nasilje našo čast in svobodo. Uporabo delavstva pa ne bomo postavljali na karto fizične sile — vsaj v tem trenutku ne.

Pravijo, da demokracija in državljanske svobodščine niso nič in da je revolucionarno tlejanje za delavstvo vse. Mi pa tega mnenja nismo.

Mi se prav dobro zavedamo, da so izredni časi, ko je revolucionarno dejanje neizmerno več, ko glasovnica in delo v strokovnih in političnih organizacijah. Mislimo pa, da nismo več v teh časih.

Praviloma mora delavstvo demokracijo in državljanske svobodščine čuvati.

Ono mora negovati in razviti svoje sile v pravcu, ki daje v danih razmerah vpliv državna oblast.

To je naša pot, pot socialne demokracije. Oborožene avanture, revolucionarne vaje, vera v nasilje, podcenjevanje državljanov svobodščin — spadajo na drugo pot, ki naši nasprotuje. Te avanture lahko vodijo v takih razmerah, kakor jih sedaj preživljamo, res do tja, da bodo državljanske svobodščine za delavstvo omejene in da se bo vpliv kapitalizma, posedujočim slojev in vsake vrste reakcije na državno oblast do nezaslišane mere pojačal. Če bi se to zgodilo, — potem bomo videli, da je demokracija vendar le nekaj. In da je težko grešil, kdor jo je opljuval in vrigel v jarek, ter si vzel s svojim nastopanjem pravico, da se govori za demokracijo.

Delavstvo se je dolga leta trdo bojevalo. — In danes imamo demokracijo, vzemimo le demokracijo na zapadu, — ki dajejo delavstvu brez dvoma velik vpliv na državo.

V naši državi ima voliti delavska politika med dvema poti.

Ali prepusti vso sedanost in ves njen vpliv v državi kapitalizmu in buržuaziji in si izpodkoplje tudi vsa pota, ki vodijo v sedanji državi do politične

moči, — zato pa eksercira revolucionarne vaje, ali pa dela s sredstvi, ki so mu v danih razmerah na razpolago, za osvojitve političnih opozicij.

To je ali — ali. Kdor se bo lovil med enim in drugim, ta bo izgubil oboje. Ta bo doživel reakcijo, ne da je sploh videl revolucijo.

Mi smo govorili popolnoma jasno, ker mislimo, da je treba jasno govoriti. Italijanski fašizem ni postal velik zato, ker se je delavstvo premalo po ulicah streljalo in pretepalo. Italijansko delavstvo ima na stotine mrličev. Italijanski fašizem je postal velik zato, ker je italijansko delavstvo med revolucijo in demokracijo kolebalo. Mi tu ne smemo kolebati.

Naš najučinkovitejši odpor proti fašizmu bo v tem, da te napake ne ponavljamo. Zato se moramo po svoji vesti odločiti: ali za revolucionarne vaje, ali za borbo za zakonitost in demokracijo. Srednje poti tu ni. Dvojni obrazi tu ne morejo obveljati. Proti nasilju ne more nastopati oni, ki se v njem istočasno sam vadi.

Dosedaj je bilo v zgodovini veliko revolucij, ki so točno prišle, kjer so bile potrebne in mogoče, čeprav so revolucionarne vaje bolj nova iznajdba. Ako kdo vključ temu misli, da so take vaje potrebne — prosto mu. Samo to želimo, da gre streljat na prosto polje, kjer s svojimi vajami ne bo rušil delavskih hiš, domov in — organizacij. In to želimo, da ne bo v naših organizacijah, ako hodi k tistim po nasvete, ki ne hodijo naše poti.

Ko smo to jasno povedali, bomo še zapisali in podčrtali, da kri ni voda. Resno delavstvo noče pouličnih bojev, a si vedno nova izzivanja nacionalističnih fanatalinov odločno prepoveduje. Mi vnovič podčrtamo stavek, ki smo ga zapisali pred kratkim v našem listu: Da se proti Orjuni v sedanjih razmerah najbolje tisti bori, kdor se umakne njenim izzivanjem čez tri gore in pusti črne junake, da bijejo po zraku.

Vendar: kri ni voda! Če se bodo izzivanja nadaljevala, ne moremo jamčiti, da se ne vračamo v srednji vek, ko si je iskal pravico vsak sam, kakor je vedel in znal.

Izdajatelj:
Oblastni odbor SSJ za Slovenijo.
Odgovorni urednik:
France Vidmar.
Tiska tiskarna Makso Hrovatin.